

Äleangoşar öwüşginli suratlar

Category: Kitapcy, Şekillendirish we heýkeltaraşlyk sungaty
написано kitapcy | 22 января, 2025

Äleangoşar öwüşginli suratlar ÄLEMGOSAR ÖWÜSGİNLI SURATLAR

• **Ýazyjy Kowus Omadow bilen suratkeş Hojamuhammet Çüriýewiň söhbetdeşligi**

Şeýle bir adamlar bolýar, olar daşyndan synlanyňda, peýwagtyna gezip, işläp ýören ýaly. Olara känbir tutumly işlere baş goşup ýörendir hem öýdeňok. Şekillendirish sungaty bilen meşgullanýanlaryň arasynda-da şeýle adamlara gabat gelinýär.

Suratkeş Hojamuhammet Çüriýew hem şeýle adamlaryň hilinden. Ýone döredijiliği bilen içgin tanşanyňda, onuň sungat äleminde uly hyjuw bilen gadam urýandygyna göz ýetirýäris.

* * *

– Hojamuhammet, söhbetimizi bäsleşige beslän eserleriňi dogrusynda başlaýsak?

– Bolubilýä, ine şol eserlerimiň atlary: «Türkmeniň nesil daragty», «Harmanyňa bereket, Beýik Serdarym», «Gökdepe kasamy» hem-de «Alp Arslan Diogeni azat edýär». Şu eserlerimiň döremegine Saparmyrat Türkmenbaşynyň Ruhnamasy, ajaýyp şygyrlae diwanlary sebäp boldy.

«Türkmeniň nesil daragtyny» döretmezden öñ, köp oýlanmaly boldy. Iň soňunda-da türkmeniň belli şahslarynyň keşpleri janlandyrylan bitewi bir eseri döretmeli diýlen netijä geldim. Oguz han atamazyň keşbini köküni mäkäm ýere uran daragt hökmünde surata geçirdim. Daragtdan birneme ýokarda Garaşsyz, Baky Bitarap türkmen döwletini esaslandyrıjy Saparmyrat Türkmenbaşynyň ynam bilen bakyp duran merdana keşbini şekillendirdim. Eseriň ýokarsynda Türkmenistanyň Gahrymany Gurbansoltan ejäniň mährem keşbini janlandyrmagu makul bildim. Tutumly işimde Gorkut atanyň, Görogly begiň, Alp Arslanyň we türkmeniň beýleki meşhur şahslarynyň başga-da ençemesiniň, meşhur şahyrlar Baýram hanyň, Keminäniň, Mätäjiniň... suratlaryny ýerleşdirmegim hem eseriň şowly çykmagyna ýardam etdi.

«Harmanyňa bereket, Beýik Serdarym» atly eser türkmen topragyndan iki million sekiz yüz müň tonnadan köpräk ak bugdaý ýygnalandan soň döredi. Bu eserimde Saparmyrat Türkmenbaşynyň il-günümüz bilen bilelikde türkmen saçagynyň bereketine guwanyp duran pursatyny şekillendirdim.

«Gökdepe kasamynda» türkmen gerçeginiň duz-çörekdir Gurhanyň ýanynda, aksakgal gojanyň hem-de galany goraýjylaryň arasynda gulyjy maňlaýyna goýup, ata Watany soňky demine çenli gorajakdygyna kasam edip duran pursatyny başardygymdan beýan etdim.

«Alp Arslan Diogeni azat edýär» atly eserimi synlan her bir adam nämäniň nämedigine bada-bat göz ýetirse gerek. Eseriň mazmuny sadadan düşünüklimikä diýýarin. Eserde türkmenlere Rum iliniň derwezesini açan beýik sultan Alp Arslanyň ynsanperwerlik edip, ýesir düşen çet ýurtly hökümdary azat edip duran pursatyny görkezdim.

– Hojamuhammet, «Köpetdagda ýaz» atly işiňizi synlanymda,

bahar-ýazyň türkmen şygryyetindäki belent waspy ýadyma düşdi...

– Näsini aýdýarsyňz, buça bolanyna görä, Saparmyrat Türkmenbaşynyň «Geler» şygryndaky:

Ýaýlasyna älemgoşar gaçypdyr,
Edil ýaňy Humaýun guş geçipdir,
Gyzyl güller ýürejigin açypdyr,
Bulgurynda şerap süzere geler. –

diýen bendi-de ýatlaýaly. Daglara ýazyň gelşini şundan artyk şahyrana söz bilen beýan edip bolmaz.

– Yürekden çykan şeýle eserleriň hyrydary köp bolýar. Şolaryň arasynda daşary ýurtly sungat muşdaklarynyň bardygyny eşitmegem aýratyn täsir galdyrýandy?

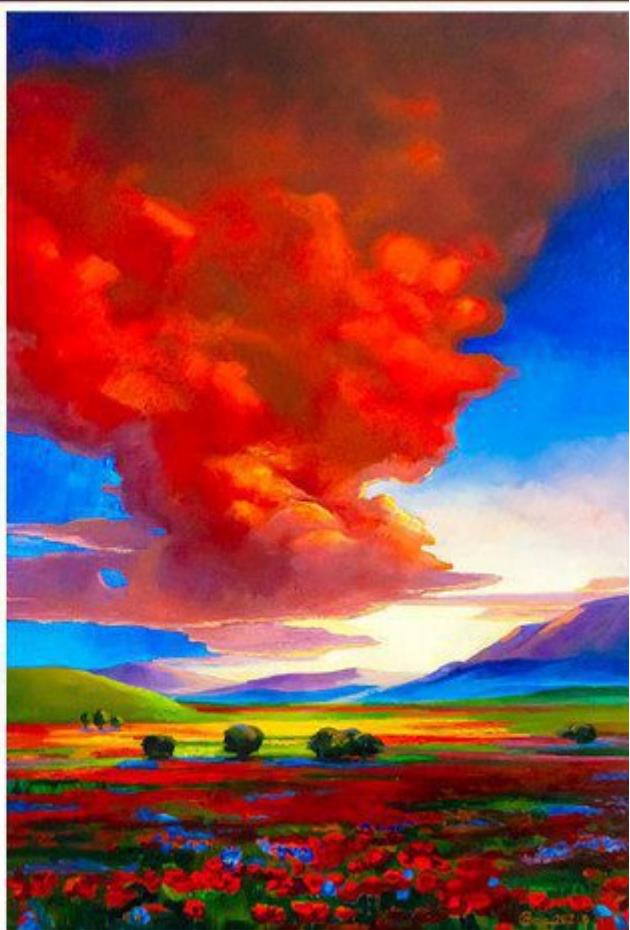
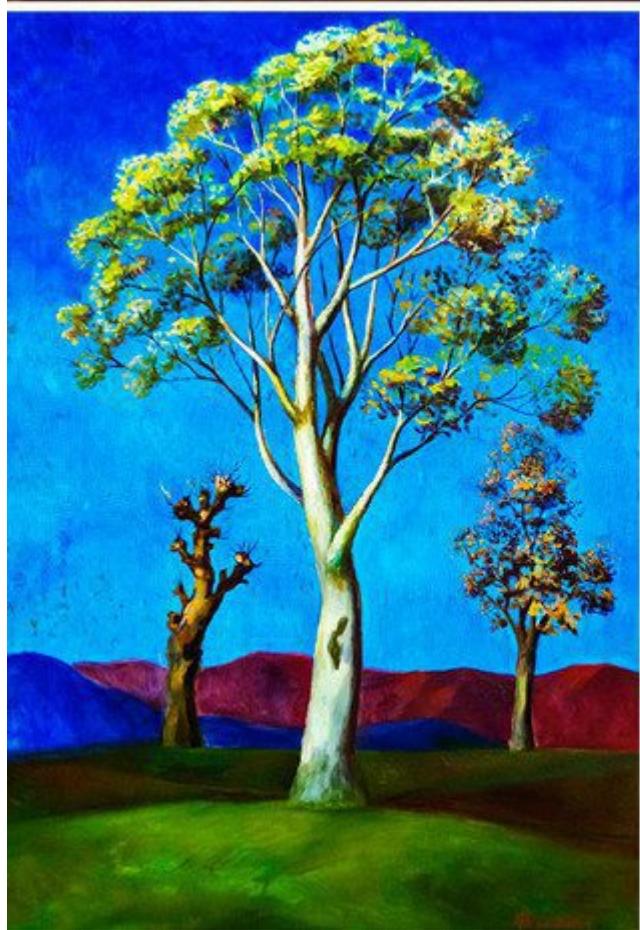
– Hawa, hut şeýle. Diňe bir şol işime däl, «Köne oba» atly eserim-de Pereňden gelen myhmanyň göwnünden turdy. Ol şol işi ýany bilen alyp gitdi.

– Munuň özi sungatyň üsti bilen türkmen dünýäsiniň, türkmen dünýäsiniň, türkmeniň ynsanperwer ýüreğiniň dünýäni gezmeginde-de çuňňur mana eýe bolýandygy bilenem gyzykly bolsa gerek?!

– Amerikanyň Kaliforniá ştatyndan gelen biri «Bagda» atly eserimi satyn aldy. Başga bir amerikaly çeperçilik ussahanama gelip, «Türkmen gözeli» atly isimi alyp gitdi. Onsoňam, ýeri gelende, ýene-de bir zady aýdaýyn. 2004-nji ýylda işlerimiň ençemesini sungat eserleriniň Türkiýede gurlan sergisine ugratdym. Häzir şol eserlerim türk doganlarymyzyň tagallasy bilen Ýewropa we beýleki ýerlere aýlanýar. Eserlerim Moskwada, Eýranda guralan sergilere hem gatnaşdy. Men bu zatlaryň ählisine Garaşsyzlygyň beren bagty diýip düşünýärin.

– Saz ony diňlän adama, onda-da döredijilik adamsyna güýç-kuwwat berýär. İşleýän wagtyňz onuň zehiniňize täsir edýän ylahy güýjüni duýýarmysyňz?

- Hawa, men eserlerimi köplenç saz diňläp döredýärin. Gapyny ýapaga-da magnitofonyň ýa-da radionyň nurbatyna elimi ýetirýärin. Eseriň mazmunyna, beýan edilýän wakanyň süñňüne gabat gelýän saz işimiň şowly çykmagyna itergi berýär.
- Suratkeş hökmünde halaýan edim-gylymlarynyz, ýykgyň edýän iş usullarynyz?!
- Köplenç pyýada ýöremegi gowy görýärin. Günüň dogşyny, ýaşyşyny görmesem, bir zadym kem ýaly. Dynç günleri dagda, çölde bolup, tebigatyň gözelligini synlamagy endik edinipdirin. Ýolda barýarkam, adamlary içgin synlaýaryn. Bada-bat göwnümden turan kişileriň keşpleriniň taslamasyny taýýarlaýaryn. Çeber eserleri ürç edip okaýaryn. Her eseriň başyna baranynda, baş-alty sagadymy sarp edýärin. İşde howul-haralyk diýen zat ýek ýigrendigim. Gerek bolsa bir eseriň üstünde ýyllarboýy işleyýärin. Güýz aylary dürli agaçlaryň şahadan gaçam ýapraklaryny ýygnaýaryn. Olary guradyp, mazaly synlaýaryn. Mahal-mahal şolaryň durkuna meňzeş reňkleri ulanýaryn.

– Dörediji gözlegde bolýar. Gezelenç edýärkäňiz, syýahatda bolanyňyzda döretjek işleriňiziň taslamasynyň tapylýan wagty kän bolýarmy?

- Ussat suratkeş bolup, ajaýyp eserleri döretjek bolsaň, mydama il içinde ýa-da uzak bir ýerde saparda bolmaly – diýlen zat ýok. Adam durmuş tejribesini toplap, ýasy bir çene baranda, hyýaly seýranda deňsiz-taýsyz, ölmez-ýitmez, nusgawy eserleri-de döredip bilyär. Bu iş suratkeşiň guýmagursak zehinine bagly.
 - Dörediji adam üçin wagt iň gymmatly baýlyk. Ony sarpaly tutmanyň, oturyp işlemegeň döredýän eserleriňiziň şowly çykmagyna täsiri barmy?
 - Dörediji adam üçin wagt iň gymmatly baýlyk. Ony sarpaly tutmanyň, oturyp işlemegeň döredýän eserleriňiziň şowly çykmagyna täsiri hakda-da aýdaýsaňyz?
 - Şeýle pikirdäki adamlara Saparmyrat Türkmenbaşynyň Ruhnamasynyň ikinji kitabyndaky «Adam wagtyň emrine boýun bolmaly däl-de, tersine, wagty öz hasabyna işletmeli» diýen jümläni ýatladasym gelýär.
 - Bahar döredijä ylham berýär. Tebigatdaky güzel görnüşi bilen onuň kalba ýylboýy berýän ýakymy hakda nämeler aýtmak bolar?
 - Hawa, «asmana deprek kakdyrýan», mylaýym ýelleri bilen janyňa aram berýän gülli baharyň jemalyny görkezýän, älemgoşar öwüşginli suratlarym bu gün-erte bolar.
 - Goý, baharda beslän arzuwlarynyz ýeneki ýyllardaky döredijilik üstünlikleriňiziň gönezligi bolsun!
 - Sag boluň, aýdanyňyz gelsin!
- Söhbetdeş bolan: Kowus OMADOW. Şekillendiriş we heýkeltaraşlyk sungaty